

LESNI DELAVEC

Glasiło Osrednjega društva lesnih delavcev

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6/II, desno. — Naročnina stane letno 26 Din, polletno 13 Din, četrletno 650 Din, posamezna številka stane 1 Din. — Oglasi se za milimeter prostora v dolžini širine enega stolpca pri enkratni objavi računajo po 2, pri trikatni objavi po 180 in pri večkratni objavi po 140 Din. — Nefrankirane ali premalo frankirane dopise se ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštnine proste.

Štev. 11.

Ljubljana, dne 1. junija 1924.

Leto III.

Vabilo na izlet.

Podružnica ljubljanskih mizarjev priredi v dneh 5. in 6. julija 1924 izlet v Stari trg pri Rakeku po sledečem sporedu: Odhod iz Ljubljane dne 5. julija ob 2. uri popoldne iz glavnega kolodvora; prihod v Rakek ob 5. uri; iz Rakeka peš ali z vozovi mimo jezera pri Cerknici; prihod v Stari trg zvečer, kjer bo za prenočišča preskrbljeno. V nedeljo dne 6. julija dopoldan se bo vršilo skupno zborovanje, ki ga skliče naša podružnica v Starem trgu; na to ogled okolice in graščine Snežnik; opoldne skupni obed; popoldne velika veselica in končno povratek z vozovi na postajo Rakek ter domov.

Na izlet se vabijo vsi lesni delavci, posebno pa ljubljanski mizarji, ki se naj udeležijo izleta z družinami vred. Vabimo pa tudi sodruge lesne delavce naših podružnic na Milanovem vrhu, Glažuti in Loškem potoku, ki naj ob istem času istotako prirede izlet v Stari trg v čim večjem številu.

Sodrug, prilika nam je dana, da se snidemo v večjem številu iz večjih krajev, se upoznamo in skupno pozabavamo. Osobito apeliramo na ljubljanske mizarje, da s svojimi družinami pohite v lepo, zeleno naravo in se nadihajo čistega, svežega zraka. Poskušalo se bo doseči polovične cene za vožnjo po železnici.

Ljubljanski sodrug naj se za udeležbo javijo pri svojih zaupnikih ali v tajništvo osrednjega društva lesnih delavcev.

Zahtevamo anketo.

Vprašanje brezposelnosti postaja vsled krize, katera je zavladala posebno vstro zlasti v stavbni industriji, čimdalje bolj pereče. Nikjer se ne kažejo nobena znamenja, katera bi opravičevala upanje, da se v doglednem času stavbna industrija zopet oživi. V sedanjem času, ko bi morala biti stavbna dela v polnem razmahu, vlada na tem polju narodnega gospodarstva popolno mrtvilo. Redka stavbna dela, ki se jih komaj opazi, ne pomenijo ničesar. Posledica tega je neprestano naraščajoča brezposelnost. Javljati se je brezposelnost začela že prošlo zimo. In če sedaj v najvišji stavbni sezoni ni dela, kaj bo šele prihodno zimo? Brezdvomno meče zastoj v stavbni industriji tudi svoje reflekse na vse ostale panoge narodnega gospodarstva, kajti če vlada mrtvilo v stavbni industriji, mora zavladati mrtvilo na celi črti. Mnoga podjetja tovarniškega kakor tudi obrtniškega značaja nimajo dela, ako se ne zida. Vzemimo na primer opekarne. Za koga naj se producira opeko, če ni takih kupcev, ki bi hoteli zidati? Komu naj dobavljajo železarne svoje traverze, ako se ne gradi? Kaj naj delajo stavbni kleparji in stavbni ključavničarji, če nihče ničesar ne naroča? Sobni slikarji, pleskarji, pečarji, polaganci parketov itd., vsi gledajo ter čakajo križem rok dela, katerega pa ni, ker se ne zida. Celo tapetniki prihajajo v poštev, ki nimajo komu dobavljati žaluzij. Komu naj prodajajo tovarne za okove svoje blago, če se ne dela nobenih novih oken in vrat, komu tovarne za barve svoje blago, če pleskarji in slikarji nimajo dela? Ako bi pa hoteli navajati vse detajle, tedaj bi šele videli, kako so do malega vse ostale panoge industrije s tisočnimi nitmi vezane s stavbno industrijo.

V prvi vrsti in v prvem momentu so pri zastoji stavbne industrije udarjeni seveda zidarji, tesarji in stavbni mizarji. Pohišten mizarji in vsi ostali delavci drugih strok prihajajo na vrsto nekoliko kasneje, toda sigurno. In ako govorimo specijelno z vidika naše stroke, moramo ugotoviti, da z grozo opazamo, kako se mizarske delavnice polagoma praznijo in kako po našem izrazu, s katerim praznote delavnic karakteriziramo — skozi delavnice burja vleče! Vse to se dogaja v dobi najkrutejšega pomanjkanja stanovanj, v dobi, ko kampira na tisoče in tisoče družin po vagonih in napol podrtih barakah, v dobi, ko so na dnevnem redu delozacije!

Banke se pode samo za visokimi obrestnimi merami, za goljufivimi kšefti, za stanovanja svojih uslužbencev se ne brigajo, zadostuje jim, da imajo gospodje ravnatelji luksurijozna stanovanja. Vlada se za gradnjo hiš ne zmeni, niti za svoje urade niti za svoje uslužbence, pač pa ima zasedenih na stotine privatnih hiš in s tem stanovanjsko mizerijo še povečuje! Ta vlada pa povrh vsega tega še onemogočava mestnim občinam vsako stanovanjsko gradbeno akcijo s tem, da jim ne dovoljuje najetje potrebnih kreditov! Kadar pa narašča brezposelnost do opasnosti, tedaj skuša ta vlada rešiti to opasnost potom miloščinarskih podpor(!), pri čemur bi še rada veljala kot humana.

Čudna so pota kapitalističnega gospodarstva.

Vse to in še drugo je dalo povod, da je centralni odbor „Zveze lesnih delavcev Jugoslavije“ naslovil spomenico na vse v državi obstoječe delavske zbornice, zahtevajoč sklicanje ankete delavskih zbornic, na katero naj bi se povabile tudi vse v državi obstoječe delavske strokovne organizacije. Na anketi, ki naj bi bila izraz vsega delavstva Jugoslavije, naj bi se razpravljalo o vseh delavstvo zadevajočih vprašanjih, kakor jih nižje navedena spomenica navaja. Ob enem naj bi anketa zavzela tudi stališče napram neprestanemu rovarjenju organiziranih industrijcev in obrtnikov.

Na delavskih zbornicah, ki so poklicane, da varujejo interese delavstva, je ležeče, da z združenimi močmi napravijo vse, ne le da se taka anketa skliče, temveč da ukrenejo tudi vse potrebno, da pride delavstvo na isti do popolne veljave. Spomenica se glasi:

Delavski zbornici v Ljubljani.

Z ozirom na občutno brezposelnost, katera je v zadnjem času nastala in katera neprestano narašča, kar dokazuje dejstvo, da imamo danes, ko bi morala biti stavbna sezija v polnem teku, več brezposelnih kakor v mesecu januarju, si dovoljujemo opozoriti na sledeče:

Po vesteh iz vladnih krogov se izdeluje novi obrtni zakon odnosno zakon o radnjama. Na tem zakonu so poleg obrtniških krogov v veliki meri interesirane tudi delavske organizacije, ker ni vse eno, kako se bodo glasila določila glede odnošajev delovnega razmerja. Upoštevajoč, moment brez-

poselnosti ter sestavo novega obrtnega zakona smo kot predstavitelji „Zveze lesnih delavcev Jugoslavije“ prišli do zaključka, zaprositi vse delavske zbornice v državi, da bi sklicali skupno anketo, na kateri bi prvič vse delavske zbornice same sodelovale, in drugič potom svojih zastopnikov sodelovale tudi vse delavske organizacije, ki naj bi jih delavske zbornice na to anketo povabile. Upoštevati bi bilo vse delavske organizacije cele Jugoslavije.

Kot dnevni red za to anketo bi predlagali:

- 1.) Vprašanje brezposelnosti.
- 2.) obrtni zakon,
- 3.) upoštevanje osemurnega delovnega časa in
- 4.) vprašanje obrtnih vajencev.

Tako anketo smatramo za nujno potrebno, ker delodajalci potom svojih organizacij izkoriščajo vsako priliko, da pritiskajo na merodajne faktorje in sicer vedno v smislu vseh socialno-političnih določb in institucij. Osobito pa porabljajo sedanji čas gospodarske reakcije za kršenje osemurnega delovnega časa in za izkoriščanje prekomernega števila vajencev. Za dokaz nam služijo številni primeri samolastno uvedenega 10 ali celo 12 urnega delovnega časa, kakor tudi številni primeri v delavnicah, kjer se nahaja po pet ali celo več vajencev, toda niti eden pomočnik.

Na anketi naj bi se o vseh teh vprašanih razpravljalo in rezultate teh razprav predložilo vladi, kakor tudi drugim v poštev prihajajočim oblastim.

Na ta način bi bilo mogoče dati skupnega in enotnega izraza delavstva v gori označenih zadevah, ki naj bi tvoril protiutež proti enotnemu nastopanju delodajalskih krogov. Apelirati bi posebno bilo na vlado, da tudi ona potom gradnje prispeva k odpomoči brezposelnosti.

V nadi, da naslov ukrene vse potrebno, da se taka anketa, na katero bi bilo pozvati tudi vlado uresniči, beležimo.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

Ravnateljstvo osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu je na svoji zadnji seji sklenilo, da se ima izvesti nova delna razdelitev okrožnih uradov. Razdeliti se ima okrožni urad v Beogradu, ki teritorialno obsega vso Srbijo, Makedonijo in Črno goro. Razdelitev beograjskega okrožnega urada utemljuje ravnateljstvo s težkočami, ki jih povzroča prevelika razdalja in nedostatna prometna sredstva.

Ruski aristokrati in dolarske princeze.

Marsikateri ruski aristokrat, ki je pobegnil pred boljševiki, se je naveličal biti čevljar v Parizu ali natak v Berlinu in bi rad osrečil kako bogato Američanko. Dama z milijardo dolarjev lahko takoj postane ruska kneginja. Toda američanke so muhaste. Letalci, šoferji, kino-igranci jim ugajajo bolj nego aristokrati.

„Kralj ruskoga podlistka“ A. Amfiteatrov pripoveduje žalostno zgodbo uglednega ruskega grofa in nekdanjega ministra Matveja Zarinskega. Ko je zapravlil grof v Parizu zadnje briljante, se je obrnil na „urad za sklepanje srečnih zakonov“. Imel je srečo. Dva tedna pozneje se je oglasila na njegovo ponudbo neka američanska vdova z milijardami, lepo zunanostjo in komaj 40 let stara. Grof Matvej pa je imel že 56 let. Vdova je postala zamišljena. Ugajate mi, je odvrnila, a ste za me prestar. Bolj praktično pa bo, če se omožim z mojim šoferjem Johnom. Toda ne bi rada pogrešala tudi Vas, ker ste res lepi. Stavim Vam drugo ponudbo. Kupila sem zadnjič zgodovinsko palačo v Champs Elysées in jo prenovim, da bo popolnoma starinska. Potrebovala bi tudi uglednega vratarja, katerega zunanost bi odgovarjala slogu palače. Vi ste kot nalašč

Drugi okrožni urad za zavarovanje delavcev hoče ravnateljstvo osrednjega urada ustanoviti v Skoplju. Poleg tega namerava ravnateljstvo osrednjega urada novopazarski okraj priključiti okrožnemu uradu v Sarajevu, Črno goro pa okrožnemu uradu v Dubrovniku. Dosedaj šteje beograjski okrožni urad vsega skupaj 51.693 članov. Ako upoštevamo velikanski teritorij z Beogradom vred, tedaj nam navedeno število zavarovancev dokazuje, da je izvedba delavskega zavarovanja v Srbiji, Makedoniji in Črni gori precej pomanjkljiva. Istotako hoče ravnateljstvo osrednjega urada razdeliti področje okrožnega urada v Ljubljani na dva dela. Drugi okrožni urad za Slovenijo se ima ustanoviti v Celju ali Mariboru. Ljubljanski okrožni urad šteje okrog 70.000 članov.

Delodajalski krogi v Sloveniji gredo v svoji zahtevi po cepitvi še dalje. Po njihovi želji bi se imeli ustanoviti novi okrožni uradi v Celju, Mariboru, Kranju in Novem mestu tako, da bi potem v Sloveniji imeli kar pet okrožnih uradov!

Po želji gospodov delodajalcev bi se torej kmalu približali neznatnim predvojnimi okrajnim bolniškim blagajnam, ki so v rokah gospodov obrtnikov vegetirale na jetiki in delavstvu skoro ničesar nudile. Gospoda bi sploh najraje cepila delavsko zavarovanje toliko časa, da bi na vse zadnje zginilo vse.

Upajmo, da bo upravni svet osrednjega urada, ki bo imel v ti zadevi še zadnjo besedo, drugega mnenja in da ne bo dopustil prav nikako cepitev, kajti vsaka cepitev bi pomenila začetek konca obstoječega delavskega zavarovanja. Vsakojaka cepitev bi oslabil inštitucijo delavskega zavarovanja ter onemogočala vsako vzdrževanje raznih zavodov in sanatorijev ter drugih pripomočkov, brez katerih bi vsako uspešno varovanje zdravja zavarovanih delavcev postalo iluzorično. Tega pa ne prenesejo mali, raztreseni drobci delavskega zavarovanja, temveč le veliki, finančno krepki zavarovalni zavodi.

Najvažnejši argument, katerega se delavcem neprijazni krogi za utemeljevanje svoje zahteve po cepitvi delavskega zavarovanja poslužujejo, je dokazovanje, da bi vzdrževalni stroški manjših okrožnih uradov bili znatno manjši. To pa je velikanska prevara. Vzemimo na primer politično in administrativno razdelitev države. V Sloveniji smo imeli pokrajinsko upravo za vso Slovenijo; ali bo razdelitev te enotne pokrajinske uprave na dve velike županije cenejša? Ne! Namesto enega pokrajinskega namestnika bomo imeli dva velika župana. Plača pokrajinskega namestnika za dva velika župana ne bo zadostovala. Posamezni oddelki prejšnje pokrajinske uprave se bodo upostavili pri velikih županijah, razlika pa bo ta, da bomo namesto recimo šefa oddelka za socialno skrb pri pokrajinski upravi imeli po enega šefa za

ustvarjeni za to službo. Dam Vam dobro plačo. Povejte Vašo številko... itd.

Grof se je razburil. — „Jaz naj bom vratar?“ je zakričal. — Ali veste Vi nesrečna Mississippi, da je delal moj praded kot tesar za Velikim Petrom na Holandskem? Ali ste slišali, da je užival moj praded dva meseca naklonjenost Katarine? Ali Vam ni znano, Vi nesrečna Missouri, da je izgubil moj ded dve velike bitke proti Napoleonu? Jaz sem carski svetnik in imam vse rede, celo Belega Orla imam.“

Baš to mi je všeč, — je sanjavo odgovorila vdova. Ponavljam Vam, da je denar postranska stvar. Povejte koliko plače zahtevate.

Grof Matvej se ni vdal, bil je preveč razburjen. Toda težko se je premagal in zelo obžaloval svojo lahkomišelnost potem, ko je že bilo prepozno.

Vendar ta žalostna zgodba še naj ne bo povod za obupavanje. Drugi ruski aristokrati so šli naravnost v Ameriko in so tam našli nove vire zaslužka. Bogate Američanke niso v stanu izhajati brez dragocenega nakita in ga morajo imeti veliko več nego dame v Evropi. Američanka ima vsak dan novo obleko. Prikazati se dvakrat na teden v isti obleki, je pod njeno častjo. Glavna stvar pa je barva. K modri obleki spadajo tudi čevlji iz modrega usnja, moder klobuk in iste barve morajo biti dragulji: safiri na vratu, safiri na prstanu, safiri na zlati torbici za pudro in šminko, safiri na zaponkah

socialno skrb pri vsaki veliki županiji. Skratka, vsaka velika županija bo opravljala iste posle, kakor jih je opravljala poprejšna enotna pokrajinska uprava in menda celo več, ker se vedno zatrjuje, da se bodo na velika županstva prenesla še nekatere posle, ki jih dosedaj še opravljajo posamezna ministrstva. Iz vsega tega je razvidno, da dosedanji aparat, ki opravlja posle pokrajinskega namestništva, razdeljen na dvoje, velikim županstvom v Ljubljani in Mariboru, ne bo zadostoval. Ko boste obe veliki županstvi urejeni in pravilno funkcijonirali, tedaj nas bo izkušnja poučila, da bosta oba aparata in število uradništva ljubljanske in mariborske velike županije skupno vzeto veliko večja in razume se tudi veliko dražja, kakor pa je bil aparat enotne pokrajinske uprave. K temu pride še vzdrževanje dvoje uradnih poslopij, dvoje kurjav, dvoje razsvetljav itd. Nič drugače bi ne bilo pri delitvi okrožnega urada za zavarovanje delavcev. Če bi šlo po želji delodajalskih krogov, bi v tem pogledu bilo celo še veliko hujše, kajti namesto sedanje enega ravnatelja bi jih potem bilo pet, namesto enega šef-zdravnika pet, namesto enega knjigovodjo pet, namesto enega ekonomata pet itd., itd. Tudi bi sedanji štab uradnikov pri okrožnem uradu ne zadostoval, če bi se ga razdelilo na dva ali celo na pet delov. Jasno je, da delodajalski krogi v svoji težnji po uničitvi delavskega zavarovanja na prav premeten način skušajo vzbujati nekaj čut lokalnega patriotizma. Vsaka, tudi največja neumnost jim je dobrodošla, samo da služi razkroju delavske institucije. Na ta lim delavstvo delodajalcem nasesti ne sme, ako se noče urezati v lastno meso. Cepitev okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani bi značilo toliko, kakor da se delavstvo odpoveduje vsem humanitarnim napravam, ki jih je ta urad upostavljal in ki bi ob kakršnikoli cepitvi morali odpasti. Druga neizogibna posledica bi tudi bila ta, da bi upravni stroški znatno narasli, kar bi znalo imeti kot nadaljno posledico ali zmanjšanje dajatev članom ali zvišanje prispevkov. Kot praktični ljudje se ne bomo vprašali, kje ima kak okrožni urad za zavarovanje delavcev svoj sedež, temveč se bomo vprašali, kaj nam zamore nuditi velik in finančno dobro podkovan zavod in kaj so nam v naši nesreči v stanu nuditi razcepljeni drobci delavskega zavarovanja. Vprašali se bomo, kaka možnost razvoja in izpopolnitve je dana velikemu in močnemu zavodu in kaka možnost razvoja je dana malim neznatnim blagajnicam, v katerih bi izključno zagospodovali zopet razni obrtniki, kakor je to bilo slučaj pred vojno in ki so bile neprestano suhe kot poper. Uvažujoč vse to, vsako cepitev okrožnega urada hvaležno odklanjamo. Pri tem pa seveda stojimo na stališču, da se ima ustrojiti okrožni urad za zavarovanje delavcev tako, da bo njegova administracija z izločitvijo vsakega

policijskega duha čim najenostavnejša in čim najpraktičnejša. Končno stojimo na stališču, da ima okrožni urad svojim članom nuditi kar je skrajno mogočega in da polaga čim večjo važnost na prohibitivna sredstva (preprečevanje razvoja bolezni). Na to polagamo posebno važnost radi tega, ker bo okrožni urad delavcem in njihovim družinam veliko več koristil, če jih bo potom svojih naprav obvaroval bolezni posebno jetike, kakor pa z dajatvami, ko je bolezen že tu. Po toči zvoniti je namreč prepozno.

Kakšne želje imajo gospodje delodajalci, nas ne briga.

Mizarstvo v jetnišnicah.

Ni naša stvar, da bi razpravljali o metodah in načinu, kako bi se popravljalo in spravljalo zopet na pravo pot one nesrečnike, ki morajo vsled pomanjkljive vzgoje ali vsled zablode v veliki meri pa tudi vsled krivičnega družabnega reda zapravljati del svojega življenja v zaduhlem kaznilniškem obzidju. Zanima pa nas dejstvo, da se je v posameznih jetnišnicah ali kaznilnicah od strani države etabliralo celo vrsto raznih industrijskih, oziroma obrtnih panog. Tako so zlasti v večjih kaznilnicah, kakor v Mitrovici, Lepoglavu, Mariboru, Ljubljani itd. med drugim urejene tudi kar cele kompletne mizarске tovarne. Gotovo ne stojimo na stališču, da se reveže, ki so po nesreči zabredli v prisiljeno „gostoljubje“, kakor ga nudijo jetnišnice, ne smelo zaposliti. Še manj pa želimo, da bi se jih ubijaloz morečim dolgočasjem, vendar pa proti zloupotrebi prizadetih in njihovega izkoriščanja v umazane konkurenčne svrhe protestiramo. Menimo, da bi vzgojna plat pri kaznjencih na račun absolutnega dela ne smela biti v toliki meri zapostavljena, kakor se to žal dogaja posebno v kaznilnicah Jugoslavije. In če je ravno delo v zaprtem in zaduhlem obzidju priporočljivo, je drugo vprašanje, ker menda niso kaznilnice za to tukaj, da izpodkopavajo kaznjencem zdravje in da tem kaznjencem vtisnejo v obraz posebne vrste ne baš priključive fiziognomije. Delo v naravi poleg izdatnega upoštevavanja vzgojnega momenta bi revežem v kaznilnicah gotovo stokrat bolje prijalo, kakor pa pokvarjeni zrak kaznilniškega zidovja. Duševna plat odpuščenih kaznjencev je blagodariči metodam, ki jih je v kaznilnicah uvedla vlada in njen vladajoči razred, itak silno problematične vrednosti, zato ni potrebno, da bi se kaznjence ubijalo še fizično. Opravičeno se vprašujemo, k čemu in zakaj mora sloneti delo kaznjencev, recimo mizarjev, na tako grdem principu brezobzirnega izkoriščanja, kakor se ga dejansko izvaja? Zakaj se pri slabi hrani daje kaznjencem denar samo za tobak? Če ministrstvo

pri čevljih. Drugi dan se nosi zelena obleka in krasni smaragdi. Črna in siva obleka zahteva bisere, rdeče rubine. Ni čuda, da se zovejo lože prvega nadstropja newyorške Metropolitan-opere kratkoma „briljantne podkve“. Ob premijerah so te lože posejane naravnost z dragulji. Gledalke v ložah imajo na sebi polovico vsega svetovnega zaklada biserov in briljantov.

Toda uvoz dragih kamnov v Ameriko je malodane prepovedan. Vlada podpira domačo obrt, ta pa ne nudi bogatašem pristnega kamenja. Carina na dragulje znaša 40 odstotkov njihove vrednosti. Nastal je poseben poklic tihotapec z dragulji. Če ima dama krasno garderobo, nebroj služabnic in grofa, sira ali kneza za moža, se lahko izogne carini in pripelje briljante kot svojo „rodbinsko lastnino“. Nekateri parčki potujejo radi tega v Ameriko pet do šestkrat letno. Vsak carinik v New Yorku je Sherlock Holmes in dobro pozna svoje klijente. Če bo zahteval carino, je treba plačati, in ne pomaga nič.

Neki tihotapec-gentleman je nosil sabo tri rubine velikanske vrednosti. Cariniki so vedeli o tem že takrat, ko je odpotoval po dragulje v Evropo. Parobrod je spremljal poseben detektiv — lepa gosposodična. Skrbno so preiskali celo prtljago na carini in še poprej tajno na parobrodu. Razparali so vsak šiv. Našli niso nič. Lady-detektiv je bil mnenja, da so bili skriti rubini v čokoladnih sladkorčkih. Obupani tihotapec je vrgel nekoč v ocean celo škatljo in ona je to videla.

In vendar je tihotapec prekanil carinarje. Prekanil jih je, ker ni nihče vedel o njegovi skrivnosti. Če bi imel vsaj enega zaupnika, bi ga lahko izdal.

Gentleman je imel kinematografsko podjetje. To je potrebovalo filme, za katere je bilo potrebno pristanišče in oceanski parobrod. Glavna oseba — sin milijarderja se loči od neveste, igralka. Oče je proti zakonu in ga odpelje v Evropo. Ona stoji na pristanišču in mu pošilja zadnji pozdrav. Parobrod odhaja, oddalji se od mola nekoliko metrov. Takrat si natakne ženin rešilni pas in se vrže v vodo. Parobrod odpluje. Junaka potegnejo na molo, kino-fotograf dela posnetke, ona ga objema, odpeljeta se v hotel.

Kino-podjetje si je naročilo isto kabino, v kateri se je pripeljal tihotapec. Junak si je nataknil pas, ki ga je našel v kabini. V tem pasu pa so bili zašiti rubini.

Zadnjič se je vršila v Londonu zanimiva obravnava. Obubožani lord je prejel tisoč fundov za to, da je spremil v New York kot svojo soprogo neko damo z velikimi briljanti. Plačala mu je vse izdatke, prvovrstno kabino in še tisoč fundov povrh, ter ni bil primoran vršiti zakonskih dolžnosti.

Vsi Rusi, ki hočejo postati bogati in vsaj malo razumejo francoski, se prijavljajo zdaj v hotelih kot grofi, knezi, markizi. V Ameriki to nikogar ne briga, policijo pa najmanj, ker ima dosti drugega posla. Torej dobro srečo!

za justico in njegove uprave kaznilnic mislijo, da za lastno uporabo mizarska dela lahko izvršujejo v lastni režiji, dobro, zakaj tem kaznjencem mizarjem ne plača toliko kakor se za taka dela oziroma dnevno plačuje pri vsakem drugem mizar-skem mojstru? Čudno poboljšavanje je to, če se človeka po prestani kazni kratkoma izpusti na cesto brez vseh sredstev, čeprav je delal, in prepusti svoji usodi. Kako naj si tak revež pomaga, če po izpustu zopet nima kaj v usta dati, ker se mu ni dala plača, katera mu po vsej pravici gre! Ali ne ženejo tisti, ki so takega mizarja siromaka pod pretvezo, da ga bodo poleg kaznovanja tudi poboljšali, zopet v naročje novim protizakonitim dejanjem?

No, mizarska dela, ki jih v lastni režiji za domačo rabo kaznilnice izvršujejo, mizarji kaznjenci ne vplivajo bogzna kako na konkurenčni trg. Hujše pa je nadaljno dejstvo, da v kaznilniških mizarskih tovarnah, ki so po večimi preskrbljene tudi z mizarskimi stroji, izvršujejo tudi dela za privatne stranke kakor pri vsakem drugem mizar-skem podjetniku. Dogaja se celo, da posamezni mizarski mojstri oddajajo svoja prevzeta dela v izvršitev v jetnišnice! Ako smo trdili, da je konkurenca jetnišnic umazana, nismo pretiravali. Trpe pod to umazano konkurenco delodajalci in delojemalci. Kako pridejo delodajalci, katerim se nalaga davčna bremena do tega, da jim jetnišnice odjedajo delo in zaslužek? Nastane pa tudi vprašanje, kako pridejo delavci mizarske stroke do tega, da država pospešuje brezposelnost, ker izvršuje v svojih kaznilnicah mizarska dela s kaznjenci, katerim ničesar ne plačuje in koje vzdrževanje je itak predvideno v državnem proračunu!

Gospodje delodajalci hočejo potem svojih organizacij sicer odločevati v vseh delavskih socialnopolitičnih zadevah, tam pa, kjer bi bilo umestno, da uveljavijo svoj vpliv, tam molče kakor riba in trpe, da se vsa mizarska stroka diskreditira.

Centralni odbor „Zveze lesnih delavcev Jugoslavije“, uvidevajoč krivico, ki jo dela delodajalcem in delojemalcem država, poslal je ministrstvu pravde protestno spomenico, zahtevajoč, da se z neumestno konkurenco potom jetnišnic preneha.

Tuji delavci.

Kadar se govori o pomanjkanju dela in brezposelnosti, tedaj se zlasti nacionalistično navdahnjeni krogi oglašajo s svojim edino zveličajnim receptom, češ, inozemske delavce je treba odpustiti ter izgnati in takoj bo dovolj dela za domače delavce! Če govori tako kak nezreli orjunaški dečko, vzbuja pri resnem človeku taka trditev le pomilovalni nasmehljaj. Ako pa celo minister misli, da bo vprašanje brezposelnosti rešeno, če spodimo par „tujih“ delavcev, tedaj človek nad tako kratkovidnostjo osupne.

Ministrstvo za trgovino in industrijo namreč tudi misli reševati problem gospodarske krize in posledico iste — brezposelnost kakor kak orjunaš, ki mu teče še materino mleko od brade. Dne 5. maja t. l. je ministrstvo za trgovino in industrijo razposlalo vsem trgovskim in obrtniškimi zbornicam v državi pod št. V. 7068 okrožnico, v kateri kategorično zahteva, da morajo zbornice skrbeti za to, da bodo vsi zaposleni inozemski državljani, ki jih je le količikaj mogoče namestiti z domačimi delovnimi močmi — odpušteni. Za slučaj, da trgovske in obrtniške zbornice odnosno delodajalci vseh strok to okrožnico ne bi upoštevali, preti ministrstvo z „ostrejšimi merami!“

Kakemu sokoličku ali orjunačku nalog gospoda ministra sigurno imponira, treznomislecemu človeku pa ne. Kaj bo pa potem, če naženemo vse inozemske delavce in nameščence res iz države? Ali mislijo gospodje, da bodo sosedne države mirno gledale, kako se pri nas preganja njihove državljane? Ne verjamemo! Vojska radi tega gotovo ne bo nastala, saj se gre samo za siromake, če bi se šlo za kapitaliste, bi tudi to ne bilo izključeno. Zna pa se pripetiti nekaj drugega: Sosedne države se po starem nemškem pregovoru „haust du meinen Juden — hau ich deinen Juden“ lahko poslužijo istega sredstva in naženejo vse delavce in nameščence državljane Jugoslavije iz svojih držav.

Nacionalisti bi tako splošno zamenjavo seveda pozdravili in morda bi še z večjim veseljem pozdravili zgradbo kitajskega zidu krog in krog Jugoslavije. In kakor se kmečki fantje s fanti sosednjih fara radi zavsajo — piškavega oreha radi, tako bi se moralo česniti po glavi takoj vsakega, kakor hitro bi se kdo upal pogledati čez ta zid v Jugoslavijo. Tako je približno — teorija nacionalizma. Delavstvo Jugoslavije bi pri izvajanju gori citiranega nemškega porekla vsekakor prišli iz dežja pod kap. Naši premudri nacionalisti z visoko vlado vred si hočejo po vsej sili zapirati oči pred dejstvom, da je v sosednjih državah zlasti v Avstriji in Ogrski veliko več zaposlenih naših državljanov kakor pri nas. Odhod inozemskih delavcev in nameščencev iz Jugoslavije in prihod državljanov Jugoslavije iz drugih držav bi brezposelnost pri nas še povečal ne pa zmanjšal. Tako je in nič drugače. Vse drugo je le prevara. Končno pa je tudi resnica, da za nekatera tehnična komplicirana dela nimamo niti zadostno število zadostno kvalificiranih moči. Potom odgona tujih delovnih moči brezposelnost omejili ne bomo, narobe, prav lahko bi jo še povečali. Če misli ministrstvo za trgovino in industrijo na tak način reševati gospodarsko krizo in znjo združeno brezposelnost, tedaj bo njegovo prizadevanje ostalo brezuspešno. Loti se naj gospod minister drugih sredstev. Takole na primer bi zalegle kake izdatne investicije za gradnjo javnih poslopij in stanovanjskih hiš, železnic, šol, bolnišnic itd. Nekaj tacega bi gospodarsko krizo znatno omililo in končno bi striktna izvedba osemurnega delovnega časa tudi brezposelnost domala popolnoma odpravila. Ob taki gospodarski politiki bi tudi par stotin inozemskih delavcev in nameščencev ne padalo na tehtnico, in vrhutega bi se odnošaje s sosednimi državami po nepotrebnem ne kalile.

Naposled naj bi gospod minister sporazumno s svojim finančnim kolegom stopil na prste bankam, katerim naj bi z ozirom na obrestno oderuštvo pošteno pristrigel peruti in šlo bo brez preganjanja poštenih inozemskih delavcev.

Zaupniški sistem in drugo.

Že dalje časa je opaziti, da v naši ljubljanski podružnici ni nekaj v redu. In kakor se glase poročila iz Maribora, tudi v mariborski podružnici ni vse tako, kakor bi bilo želeli. Smatramo, da je nujno potrebno, da posvetimo razmeram v teh dveh največjih podružnicah našega osrednjega društva vso pozornost in ukrenemo vse, kar bi prispevalo, da se te razmere pravočasno sanirajo, da lesno delavstvo teh dveh mest in z njim lesno delavstvo cele Slovenije ne bo trpelo škode. Zlasti v Ljubljani opazamo posebno med starejšimi sodrugi neko razpoloženje, po katerem se da soditi, da so mnogi sodrugi diskutirani, ker ne funkcionirajo vse tako, kakor je svoječasno funkcioniralo in kakor bi funkcionirati moralo. Res je sicer, da tudi brezposelnost kakor tudi skrajšani delovni čas in s tem v zvezi skrajšani zaslužek k nastalemu nerazpoloženju prispeva mnogo. Pomisliti je treba, da se vsled pomanjkanja naročil v posameznih ljubljanskih mizarskih delavnicah pri reduciranjem številu mizarjev in strojnih delavcev dela po sedem, šest in celo samo po štiri ure na dan. To dejstvo vpliva na prizadete sodrugi silno deprimirajoče. Gotovo je tudi, da je domačo in družinsko gospodarstvo teh sodrugov ogroženo, ker je to gospodarstvo vsled silno okrnjenih zaslužkov prišlo iz ravnovesja. Temu nasproti pa je tudi gotovo, da so mnogi brezposelni sodrugi še veliko na slabšem, ker nimajo sploh nobenih dohodkov, a živeti pa tudi morajo. Danes je število brezposelnih mizarjev in tudi strojnih delavcev v Ljubljani izredno veliko. No, za enkrat so po brezposelnosti prizadeti večinoma samci, ali večja pa se tudi že število mizarjev-rodbinskih očetov. Kolikor so si mogli naši samski sodrugi pomagati, so si pomagali s tem, da so se umaknili domov k staršem. Vendar pa ni mnogo naših samskih sodrugov tako srečnih, da bi mogli apelirati na pomoč staršev, in še za te je silno nerodno, če morajo na domu pri starših, ki so običajno siromašni, zapravljati čas v brezdelu ter poslušati razne opazke in namigavanja na stvari, o katerih stari ljudje na deželi dostikrat nimajo nobenega pojma. Hujše je s sodrugi, ki so brezposelni in morajo ostati na mestu, kjer so delali, torej v Ljubljani. Podati se na pot in iskati dela drugod, bi bilo brezuspešno, ker je brezposelnost povsod in bi potovanje ter iskanje dela ne pomenilo drugega kakor delati konkurenco še zaposlenim mizarjem in kvariti obstoječe delovne in plačilne odnošaje, ker je stara, znana stvar, da delodajalci brezposelne delavce izigravajo proti zaposlenim. Da je položaj brezposelnega mizarja, posebno še ako traja brezposelnost dalje časa, sila kočljiv in neprijeten, to gotovo ni treba še posebej dokazovati, ker vsakdo izmed nas, ki je že zakusil „prijetnost“ brezposelnosti, ve, kaj se pravi biti brez dela in jela.

V drugih državah se za brezposelnost vsaj nekaj stori, pri nas pa nič. Sicer tudi v drugih državah buržuazija brezposelnim delavcem ne nudi pomoči iz ljubezni ali pa iz človekoljubja, pač pa iz strahu, posebno takrat, kadar mase brezposelnih delavcev postajajo prevelike in nevarne obstoječemu kapitalističnemu družabnemu redu. To se dogaja osobito v industrijalno močno razvitih državah. V Jugoslaviji prevladuje agrarizem, srednji in kapitalistični element, ki ima državno krmilo vsled svoje absolutne nadvlade za enkrat trdno v rokah. Zavedajoč se svoje dominujoče pozicije, ne smatra ta element za potrebno, da bi se ravnal po industrijsko razvitih državah ter podpiral brezposelne delavce, ki jih še vedno lahko užene s pomočjo svoje oborožene sile. Zato se ne zmenj ne za malčga bajtarja in ne za delavca, ki se iz bajtarjev in kočarjev rekrutira.

Okrajna glavarstva za brezposelne delavce istotako ne store ničesar, ker jim primanjkuje vsakojakih sredstev, lastnih davkov pa pobirati ne smejo.

Deželni zborov, ki bi lahko kaj ukrenili, ni. Takozvane projektirane oblastne skupščine vise še vedno v zraku in nihče še za gotovo ne ve, kako bo končna organizacija države izgledala. Torej tudi s te strani se brezposelnim delavcem ni nadejati kake pomoči. Ostaja še občina. Delavski zastopniki v ljubljanskem občinskem svetu se prav dobro zavedajo situacije, katera mora nastati, če ni dela. Zato podpirajo vsako akcijo, ki bi nudila priložnost za delo. So za to, da se zida šole, ker so potrebne. Nujno bi na primer bilo zgraditi veliko šolsko poslopje na Ledini, za dekliško ljudsko in meščansko šolo. So za zgradbo velike moderne palače za mestni pogrebni zavod z mrtvaško vežo. So za izdatno povečanje kalorične električne centrale v Slomškovi ulici, koje kapaciteta naj bi se od sedanjih 800 konjskih sil povečala na 5000 konjskih sil. So za to, da se na Savi zgradi izdatna hidravlična elektrarna, katera bi imela vsaj še enkrat tolikšno kapaciteto, kakor kalorična v Slomškovi ulici, katera naj bi potem tvorila rezervo hidravlični elektrarni. Za izdatno preskrbo ljubljanske občine z električno silo so delavski zastopniki v občinskem svetu zato, da se preskrbi tudi delavska stanovanja z električno lučjo in da se ustvarijo predpogoji za razvoj industrije, ki bi nudile prilike za delo in zaslužek in na katero smo vsled pasivnosti v agrarnem oziru v Sloveniji nakazani.

Da se nudi nekvalificiranim delavcem prilika za delo, so delavski zastopniki tudi za to, da se regulira, kanalizira in tlakuje vse mestne ulice in ceste.

Poleg vsega tega pa neprestano drezajo, da se končno pristopi k izdatni stanovanjsko gradbeni akciji, ki bi ne nudila samo delo, temveč tudi paralizirala strašno stanovanjsko mizerijo.

Morda bi se že velik del teh in drugih načrtov kakor razširjanje klavnice, zgradba potrebnih kopališč itd. realiziralo, če bi bilo mogoče vse to izvesti brez denarja. Treba je seveda kredita in posojil, teh pa vlada spričo naraščajoče brezposelnosti noče dovoliti! In tako se mora občinski svet omejiti na malenkostne brklarije in flikarije. Znesek Din 150.000, ki ga je občinski svet dovolil za podpiranje brezposelnih ljubljanskih delavcev, je pri sedanjih razmerah kakor kaplja v morje, in še pri tem je delala vlada težave!

Ko smo že pri brezposelnosti, se je treba vprašati, če je vlada sploh dolžna skrbeti za brezposelne delavce ali ne. Pravimo da! V sedanji kapitalistični družbi tudi posamezni podjetnik, posebno manjši obrtnik, ki ima po par delavcev, ne more te delavce vzdrževati, če nima dela. To razmerje povzroča, da tak mizarjski mojster vzame v delo delavca mizarja, kadar ga rabi, kadar pa dela ni, tedaj se raba delavca s strani mojstra avtomatično preneha in sledi odpust. Ker pa je mizar ravno tako živo bitje, kakor vsi drugi ljudje, ne more zamašiti svojih ust za časa brezposelnosti in čakati, da bo jedel takrat, kadar mu je zopet dana možnost svojo delovno silo ponovno unovčiti. Nekdo je torej dolžan skrbeti za delavca v času brezdelja in to je vlada. Delavec, kadar je zaposlen, ne dela samo zase, on dela za celoto, sam profitira najmanj. Iz njegovega dela izvirajo nele dobički delodajalcev, ampak tudi davki, ki jih v najrazličnejših oblikah pobira država. Njegovo delo prihaja torej v prid celoti, državi, ki ji stoji na čelu vlada. Delo je izvor blagostanja in tudi izvor vseh davščin. Delodajalci, ki se neprestano postavljajo kot davkoplačevalci, varajo sebe in javnost, oni so le nekaki posredniki, ki plačajo davščine še le takrat, kadar so delavci te davščine zaslužili potom svojega dela. Toda na temeljne nositelje vseh davščin, na delavce, se buržuazna vlada ne ozira. Upošteva le posrednike, katerim na razne načine in v raznih oblikah sprejete davščine zopet deloma vrača. Vzemimo na primer, da zadene kak kraj povodenj, suša ali požar, vlada gre in da po elementarni nezgodi prizadetim podpora, ki jo je prejela v obliki davščin, ki so imeli svoj izvor v delu. Podpora nudi po elementarni nezgodi prizadetim za to, da vzdrže in da si zopet opomorejo. Za

delavca pomeni brezposelnost ravno toliko kakor suša, požar ali povodenj. In vendar se poslužuje buržuazna vlada dvojnega merila — enemu da, drugemu, to je delavcu, ki je potom svojega dela ravno toliko k potrebam splošnosti prispeval in ki je ravno tako potreben kakor prvi, pa ne da ničesar.

To razpravo smo napisali radi tega, da našim sodrugom nazorno pokažemo, kake ravnopravnosti in kakih dobrot je deležen delavec v kapitalistični družbi ter državi, katera je v duhu kapitalističnega razreda urejena.

Prihajamo na strokovno organizacijo, ki tvori v sedanji kapitalistični družbi edino zatočišče delavcem tudi za čas brezposelnosti. Vnaprej pa je treba povedati, da to velja samo za člane in da nečlani in tudi taki, ki so svojo dolžnost zanemarili in so s tem svoje članstvo zapravili, nimajo ne pravice sodelovanja, še manj pa pravico do sredstev, s katerimi — v tem slučaju — naša strokovna organizacija razpolaga. Ravno tako našo strokovno organizacijo do nečlanov ne vežejo v nobenem slučaju absolutno nobene dolžnosti. Tudi takrat ne, če bi razpolagala z milijardami. Naša strokovna organizacija ima svoja pravila in pravilnik. V pravilih in pravilniku je natančno določeno, kake pravice in dolžnosti posamezen član ima. Istotako je v pravilih in pravilniku natančno označen delokrog naše strokovne organizacije same in ravno tako so v njenih pravilih in pravilniku natančno začetane dolžnosti, ki jih ima napram svojim članom. Centralni odbor osrednjega društva je dolžan čuvati nad tem, da vsa aparata v smislu pravil in pravilnika funkcionira. Cela naša strokovna organizacija sestoji iz posameznih edinic, ki jih tvorijo podružnice. Brez teh edinic bi ne bilo celote in ravno tako bi brez celote ne bilo edinic. Pravila in pravilnik veljata brez izjeme za vse člane enako. Spreminjati ali tolmačiti pravila in pravilnik po svojem nima nihče pravico. Zakaj tolmačiti ter izpreminjati pravila in pravilnik je pridržano izključno le glavni skupščini celotnega osrednjega društva. Tudi visočino podpor in prispevkov nima nihče pravico po svoje tolmačiti.

Na čelu podružnic stoje podružnični odbori. Ti odbori opravljajo svoje posle v prenešenem delokrogu, torej gospodarijo z delom skupne imovine v smislu pravil in pravilnika in so za svoje poslovanje odgovorni centralnemu odboru.

Vse to je sicer lepo zapisano, so pa žal nekateri člani ljubljanske in tudi mariborske podružnice, ki mislijo, da za nje pravila in pravilnik ne veljata. O tem in še o drugem bomo spregovorili drugič.

Shodi.

Glažuta. Dne 18. maja 1924 smo imeli delavci tukajšne žage shod naše strokovne organizacije, na katerem je o položaju delavstva in o pomenu strokovne organizacije govoril s. Bradeško iz Ljubljane. Med drugim je v svojem govoru tudi povdarjal posebno važnost naobrazbe, ki je delavstvu v boju za dosego svojih pravic in za ureditev svojih razmer pogrešati ne more. Nadalje je govornik tudi dobrohotno svaril pred škodljivim in prekomernim uživanjem opojnih pijač. Skratka shod je bil lep in koristen. Zbrani delavci so smisel izvajanj razumeli ter govorniku odobraval.

Po shodu se je vršil prosti razgovor. Med drugim so delavci izražali željo, da bi se v Glažuti vsaj poleti preskrbel šolski pouk šoloobveznim otrokom, katerih je v tem kraju okrog dvajset, ki pa vsled prevelike oddaljenosti ostajajo brez vsakega pouka. Ta želja je dokaz, da se lesni delavci zavedajo, kakšna usoda čaka njihove otroke, če bodo morali ostati brez vsake tudi najprimitivnejše ljudskošolske naobrazbe, katera jim potem v poznejšem življenju na vseh koncih in krajih manjka. Če bi pri Gospodarski zvezi v Ljubljani in Lesni zadrugi v Dolenji vasi bilo le količjak razumevanja za najpriprostejše potrebe delavcev, bi to vprašanje bilo že lahko rešeno in urejeno. Namesto šolskega pouka otrokom svojih delavcev pa Gospodarska zveza preskrbuje in dobavlja delavcem alkohol v obliki vina. Kajpada, dobiček pri delu in dobiček pri vinu je za gospodo pri Gospodarski zvezi in Lesni zadrugi važnejši kakor pa šolski pouk delavskih otrok, ki naj rastejo kakor smreke v gozdu, v katerem žive. Glavno

je, da bodo ti otroci, kadar dorastejo, služili kot objekt izkoriščanja židovskemu in krščanskemu kapitalizmu.

Duhovnik in narodni poslanec g. Škulj sicer mirno gleda, kako zalaga Gospodarska zveza delavstvo v Glazuti z alkoholom, čeprav v javnosti on in njegovi pajdaši proti alkoholu grme. V Glazuti, v tem skritem kraju pa ga tolerira ter se z gospodarsko zadrugo vred veseli dobičkov, ki jih alkohol prinaša. Namesto pouka šoloobveznim otrokom pa obeta prebivalcem v Glazuti kapelico. Torej alkohol in cerkev (!), šolski pouk pa ne! V ostalem so delavci v Glazuti gospodu Škulju tudi takrat dobro došli, kadar so volitve in rabi njihove glasove. Opozorjamo višji šolski svet, okrajni šolski svet in občino, v katero ta kraj spada, na to okolnost. Menda ne bo težava tako velika, da ne bi bilo mogoče preskrbeti učno sobo in učiteljsko moč kakor tudi ostale potreščine. Delavci sami so tudi pripravljeni prispevati svoj del, če se jim izpolni njihova srčna želja. Delavski starši pouka svojim otrokom v čitanju, pisanju itd. dati ne morejo, ker je družba v tem pogledu tudi njih zanemarila. Smatramo, da je dolžnost poklicanih oblasti, da gotovo pereče vprašanje rešijo v prilog siromašnih delavskih otrok. Opozorili bomo gospodo na to tudi potom osebne intervencije.

Radohovo. V četrtek dne 13. maja 1924 se je v Gorenjih Lazah vršil dobro obiskan sestanek lesnih delavcev, zaposlenih v kakih 20 minut oddaljeni tovarni. Tovarna v Radohovem je, kakor smo v našem listu že enkrat povedali, last eskomptne banke v Zagrebu, katera je ob enem tudi lastnica obsežnih gozdnih kompleksov tega kraja. Vse skupaj je eskomptna banka dobila za ceno med brati.

Čudne reči se dogajajo v Radohovem. Zdi se, kakor bi pod patronanco zagrebske eskomptne banke tvoril ta kraj nekako samostojno republiko zase, v kateri zakoni države Srbov, Hrvatov in Slovencev kratkoma ne veljajo. Kakor smo že poročali je pred kratkim osrečel s svojim obiskom Radoho njegova vzvišenost eksponent demokratskokapitalistične klike, rekte stranke, gospod Majcen in je tamkaj poskušal svojo srečo na shodu, katerega mu je pripravila tovarniška uprava. Na shodu je bilo silno „fletno“, ker je prisostvoval tudi sam tovarniški ravnatelj kakor tudi upravitelj gozdov. In razume se, da so bili na shodu tudi delavci. O teh pa se mora reči, da so bili jako nehvaležni, kajti ko je po dolgem cincanju začel Majcen ponujati demokratsko robo, so se polagoma razgubili. Niti tega delavci niso upoštevali, da je gospod ravnatelj sijajnemu govorniku pridno odobral. In prav so imeli delavci, da so odšli, kajti prav po nepotrebnem bi bili s svojo navzočnostjo kvarili prijetno družbo. Bil je gospod Majcen od strani ravnateljstva tudi dobro pogoščen. Vse je torej bilo v redu. Kvarila je g. Majcnu dobro razpoloženje samo še zavest, da med lesnimi delavci v Radohovem ni kalinov, ki bi se hoteli uvesti na spretno nastavljene demokratske limanice. Pa ne, da bi bili škodoželjni, nasprotno, privoščimo g. Majcnu, da ga ravnateljstvo radohovske tovarne še večkrat povabi na sveži zrak; kaka dobra kapljica in nekaj za pod zob gratis se v Radohovem tudi najde. Kakor rečeno, ne zavidamo gosp. Majcna na pogostitvi, delavstvo je vsaj uvidelo, koliko je udarilo; pribiti pa hočemo, da je z demokratskim prizadevanjem dobiti med delavci teren in pripraviti jih do tega, da bi v danem slučaju s svojimi glasovi podprli demokratsko bankarsko stranko, v nekaki čudoviti zvezi dejstvo, da je delavstvo z dnem 26. aprila na kategoričen ukaz ravnateljstva radohovske tovarne moralo pričeti delati po deset ur na dan. O kakem 50 odstotnem priboljšku za vsakodnevne dve nadure, kakor to predpisuje zakon, pa ni ne duha ne sluha. Ipak so se gospodje morali zavedati, da se na tako grobi način zakon kršiti ne sme, ker je to kaznivo. Da pa svoje protizakonito dejanje vsaj nekoliko omilijo, so 7. maja med delom vsakega delavca in vsako delavko nadlegovali, da se morajo izreči, če so za osemurni ali deseturni delovnik. Zahteva, da se morajo delavci in delavke izjaviti in podpisati za osem ali deseturni delovni čas, ni bilo družega kakor migljaj s kolom, da se delavci izrečejo za deseturni delovnik. In ker so bili delavci in delavke posamezni in ne da bi imeli prilike posvetovati se postavljeni nenadoma pred alternativo, katera je izgledala tako, da kdor se ne izjavi in ne podpiše za deseturno delo lahko pričakuje, da so mu v tovarni ure štete, se je ravnateljstvu posrečilo dobiti večino za deseturno delovno dobo! Od 50% zopet nobenega govora.

Ako domneva ravnateljstvo, da je s tem junaštvom sile

in terorja zadostilo zakonu, tedaj se močno vara. Res je, da zakon podaljšanje delovnega časa za nedoločni čas dovoljuje. To pa se ne sme goditi na tak način, kakor se je zgodilo v Radohovem, kjer o zborovanju delavcev in o tajnem glasovanju ni bilo nobenega sledu. Šele potem, ko se je pri tajnem glasovanju štiri petine delavcev izreklo za podaljšani delovni čas, sme isti proti odškodnini 50% doplačila za nadure za gotov čas stopiti v veljavo. Vse to se v Radohovem ni zgodilo. Posledica tega je, da mora ravnateljstvo zadeti za take kršitve zakona določena kazen.

Nadaljni hokuspokus je ravnateljstvo izvršilo dne 14. maja. Ta dan je ravnateljstvo namreč dalo delavstvu po delu prečitati nekaki delovni red in živi menda v dobri veri, da mora ta delovni red, ki ga je bogzna kdo skrpucal, kratkoma vzeti na znanje. Take eskamotaže ne bodo mogle veljati in tudi delavstvo nima zaplankane svoje možgane, da bi jih priznavalo, zakaj če bi šlo vse po želji ravnateljstva, tedaj bi se znalo lepega dne prav lahko pripetiti, da bi dalo ukaz, da radi doseženega neuspeha pri agitaciji za demokratsko morajo delavci izvršiti eksekucijo obešenja recimo nad gospodom Majcenom, kar bi morali delavci tudi hvaležno odkloniti, ker političnim jetičnikom ne bi hoteli krajšati zadnje ure življenja in veselja. Ravno tako se mora delavstvo zahvaliti za delovni red, pri katerem ni direktno in tudi ne indirektno sodelovalo, ko se ga je sestavljalo. Gospodje naj potem svojih delovnih redov, če hočejo, komandirajo svojim ženam, delavci pa so že toliko resnično demokratskih nazorov, da bodo priznavali samo one delovne rede, ki ne bodo varovali le interese kapitalistov, ampak tudi interese delavcev. Če demokracija smatrajo tudi oktroj za demokratsčen, je to stvar njihovega okusa.

Sadove, ki jih rodi zveza ravnateljstva radohovske tovarne z raznimi Majceni, so vsekakor lepi. Če bo šlo kar tako, kakor si je gospoda zamislila, je drugo vprašanje. Sestanek je vsaj pokazal, da o teh zadevah še ni padla zadnja beseda.

Naša vsakdanja hrana.

(Konec.)

Oni, katerim se priporoča, naj jedo štirikrat na dan, morajo južinati ob štirih popoldne, ker je želodec ob tem času že prebavil kosilo in lahko sprejme vase južino za prebavo. Za južino naj jedo kruh in sveže ali kuhano sadje. Sadje se po razmerah lahko nadomešča s čašo mleka, medom, čokolado, kakaom, belom kavo, mehko kuhanim jajcem, marmelado, sirovim maslom, smetano ali koscem sira. Po količini hrane mora biti južina najmanjša izmed vseh ostalih vsakdanjih jedi, ker nima želodec dosti časa, da bi hrano prebavil in da bi bil iznova pripravljen za večerjo.

Večerja bodi najkasneje ob osmih zvečer, ker morata od nje do spanja miniti najmanj dve uri. Na večerjo je treba obratiti največjo pozornost, ker delujejo med spanjem vsi organi v telesu slabotneje in rahleje, nego kadar bedimo. Preobložena prebavila znatno otežujejo ves organizem in ovirajo čiščenje telesa od raznihstrupov, ki se razvijajo v njem podnevi. Telo se ne more okrepčati in usposobiti za delo prihodnjega dne. Večerja ne sme kvariti spanja, ki je potrebno za življenje. Obilnejša ne sme biti še zato, ker ni telo med nočnim spanjem izpostavljeno nikakršnemu večjemu potrošku. Telo ne oddaja kakor v budnemstanju ne energije ne življenske toplote. Ko leži mirno v topli postelji, znižuje svoja opravila in svoj potrošek vobče na najmanjšo mero.

Za večerjo je vselej najboljšo mleko. To se lahko prebavlja, ima v sebi dosti hrane ter pomaga, da dobro spimo. Z mlekom lahko vzamemo nekoliko kruha, sirovega masla, smetane, eno mehko kuhano jajce, kakšne malenkosti in nekaj kompota. Mesa in rib zvečer sploh ne bi smeli jesti. Za večerjo prav za prav ne smemo jemati ničesar, kar draži. Slabo navado, da nekateri zvečer pijejo kavo, je treba povsem odpraviti, ker je škodljiva in nasprotna interesom našega zdravja.

Po zahtevah zdravjeslovja si moramo pred vsako jedjo umiti roke, po jedi pa usta. Med poglavitnimi jedmi ni treba ničesar jesti, ker se s tem moti pravilno prebavljanje.

Kakor nas jedi hranijo, tako nas pijače poživljajo in služijo mnogim važnim živlenskimi potrebami. Ker je največji del našega telesa in vseh njegovih organov in tkanin sestavljen iz vode, ki se stalno troši s telesnim izhlapevanjem (dihanjem, potenjem), s sečem in izmetki, je treba to izgubo nadomeščati.

Izmed vseh tekočin, ki jih pijemo, je voda najglavnejša, ker je mogoče samo z njo zadoščati vsem živlenskimi potrebami, ki zahtevajo pijačo. Pa tudi vodo moramo piti po izvestnih predpisih, ki ustrezajo potrebam našega življenja. Samo čista in sveža voda ustreza živlenskimi zahtevam. Ako je količjak sumljiva, da bi utegnila škodovati našemu zdravju, je ne smemo piti ali pa jo moramo na izvesten način pripraviti za to. Ako sumimo, da je voda le količjak okužena, jo moramo, če nimamo za uporabo druge, zlasti za pijačo, najprej prekuhati, da se kužne kali zamore v njej. Vodo kuhati je tudi dobro, če je v njej dosti apna, t. j. če je, kakor pravimo navadno, trda; zakaj s kuhanjem se useda iz nje, o čemer se lahko prepriča vsakdo, mnogo apnenih soli in voda postane mehkejša in primernejša za zdravje. Ker izgubi voda s kuhanjem mnogo prirodne svežine in postane nekoliko plehka, jo je treba nekaj časa pustiti na odprtem svežem zraku. Tako se vsaj deloma osveži ter dobi svoje prirodne lastnosti. Razen tega lahko tej tako prekuhani vodi dodamo, če jo hočemo piti, nekaj limonovega soka, malinovega ali drugega sadnega soka, ki prikrije njeno plehkost ter ji da prijeten okus.

Kdor se hrani s preprostejšo in malo začinjeno hrano, zlasti več s tekočo, in z mlekom, temu ni težko ugasiti žejo z eno ali največ z dvema čašama vode ali druge brezalkoholne pijače.

Med jedjo ni dobro piti ne vode ne druge pijače. Vodo pijemo po jedi, in sicer polagoma, požirek za požirkom, da se nekoliko segreje v ustih. Vode med jedjo nikar ne pijmo zato, da se z njo ne razredčuje želodčni sok, ki mora dobro prepojit pogoltnjeno hrano ter jo čim boljše in čim popolneje prebaviti. Po pravilih, ki jih o tem predpisuje zdravjeslovje, mora miniti najmanj ena ura po jedi in potem šele pijmo vodo.

Pitna voda ne sme biti premrzla, ker lahko škoduje zobem, časih pa tudi vsemu ostalemu telesu.

Po jedi pijmo čisto in najbolje mehko studenčnico, zakaj taka voda najbolje pospešuje prebavo hrane v želodcu in njen prehod iz želodca v čreva. S higienskega stališča je ne more v tem oziru nadomeščati sploh nobena druga pijača, kaj šele da bi bila koristnejša od nje.

Slaba navada kajenja vobče mnogo škoduje človeškemu zdravju. Toda zlasti mu škoduje takoj po jedi. Nikotin kakor tudi vsi drugi strupi, ki prihajajo s tobakom v naše telo, vplivajo slabo na izločanja, pa tudi celo na sestavo želodčnega soka. S tem se otežuje pravilna prebava hrane. Tobačni strupi razen tega jako razburjajo želodčne živce. Zato se želodec ne more pravilno gibati in oddajati hrane v čreva. Po vplivu kajenja se torej hrana dalje časa mudi v njem in zategadelj nastopa pogostoma pri njej še v želodcu mastno-kislo vrenje, ki je jako škodljivo. Kislo, pekoče pehanje, od katerega trpe mnogi kadilci, je posledica takega vrenja.

Kajenje je posebno nevarno za starejše in slabotnejše ljudi, ko že prične pojmati organska moč, ko se človeški organizem sam s svojo samozaščitno močjo ne more več braniti tobačnih strupov. Zato se nikotin z ostalimi strupi dalje časa mudi v telesu, zlasti v krvi in drugih sokih ter lahko celo povzroča težke bolezni v organih, pa tudi v drugih, zlasti nežnejših delih telesa — v srcu, jetrih, obistih, živcih, možganih itd.

Po vsem, kar smo povedali, je treba vedeti, da mora biti naša hrana mešana — iz rastlinstva in živalstva; da ne smemo jesti veliko mesa; da uživamo namesto mesa proizvode samo živih živali — mleko, jajca, sir, sirovo maslo, smetano i. dr.;

da bodi hrana kuhana ali pečena; da ne jejmo preveč; da jejmo polagoma in da dobro prežvečimo vsak grizljaj; da ga pa dolgo ne valjamo po ustih; da jejmo trikrat ali največ štirikrat na dan, in sicer ob določenem času; da bodi hrana čim preprostejša in čim manj začinjena; da ne pijmo med jedjo nobene pijače, da smemo piti vodo šele čez eno uro po jedi; da nikakor ne smemo kaditi tobaka po jedi; da nam je povsem paziti na to, ali je hrana čista, in da jejmo iz čistih posod in s čistimi rokami.

Po „Zdravju“.

Naše pripombe: „Zdravje“ je perijodična revija, ki jo izdaja po nalogu ministrstva za narodno zdravje zdravstveni odsek za Slovenijo v Ljubljani. Naloga „Zdravja“ je skrbeti za to, da se zdravstveno stanje med ljudstvom kolikor mogoče dvigne. Vsekakor hvalevredna naloga. Stremljenje „Zdravja“ odobravamo in smo za razne pametne nasvete, ki nam jih gospodje doktorji medicine dajejo, hvaležni. Brezdvoma se noben lesni delavec pri svojem naporu ne bo branil štirikrat dnevno jesti. Potrebno je to, da se obvaruje mizar jetike. Lesnim delavcem na prostem pa itak sveži zrak pomaga prebavljati. Popolnoma se strinjamo z nasvetovano hrano, kajti kruh, mleko, sirovo maslo, sir, smetana, bela kava, kakao, čokolada, jajca, sadje itd. za zajtrk je vsekakor akceptabel. Tudi s tem se lesni delavci strinjamo, da bodi za kosilo dobra mešana hrana — sveža zelenjava, kruh, jajca, meso, ribe, sir in drugi živalski proizvodi.

Odobravamo tudi to, da jemo za južino kruh, sveže ali kuhano sadje, mleko, med, kuhana jajca, marmelado, sirovo maslo, smetano in sir.

Pripravljeni smo odreči se za večerjo mesa in zadovoljiti se s tem, kar se nam nasvetuje v „Zdravju“, namreč s mehko kuhanim jajcem, mlekom, kompotom, kruhom itd. Z vsem tem bi bili mi lesni delavci in gotovo vsi ostali delavci zadovoljni, ker bi množina in kakovost nasvetovane hrane popolnoma zadoštovala, da ne bi izgledali tako blede in mršavi, kakor v resnici izgledamo. Celó pred jetiko, na kateri umre največ naših sodrugov, bi nas obvarovala. Lepi so ti nasveti, dobri so tudi, toda nepopolni! Gospodje pri „Zdravju“ očitno pozabljajo, da je kakovost hrane odvisna od dohodkov. Da, dohodki, plača, zaslužek, to je ono, kar tvori predpogoj za tako hrano, kakor jo nasvetujejo gospodje zdravniki pri „Zdravju“. Nam se že pri pomisleku na tako dobro in tečno hrano kar slinice cede in zato bi še stavili prav ponižno prošnjo za nasvet, kje naj vzamemo denar za tako hrano. Če se nam tudi ta nasvet ob enem ne da, tedaj je in ostane nasvet glede dobre in tečne hrane iluzoričen in izgleda celo kakor ironija na našo revščino. Morda bi ne škodovalo, ako bi gospodje zdravniki povedali kapitalistični družbi, kar nam je dolžna, da na vse zadnje z našo jetiko ne bo še ona okužena. Drugače ostanejo dobrohotni nasveti pač le nasveti, ki pri nas vzbujajo pomilovalni nasmeh.

Gospodarstvo.

Že v predzadnji številki našega lista smo priobčili nekaj podatkov, iz katerih je bilo razvidno, kake dobičke so nekatere banke kakor tudi industrijska podjetja napravile v letu 1923.

Danes prinašamo še nadaljni pregled.

Tu imamo na primer: Delniško družbo domačetrovnice prediva in tkanin v Dugoresi. Ta družba ima 9.000.000 Din obratne glavnice, njene rezerve znašajo 300.000 Din. Njen čisti dobiček za leto 1923 znaša 3.028.960,97 Din.

Jugoslovanska banka d. d. v Zagrebu je imela dne 24. marca 1924 svoj redni občni zbor. Iz računskega poročila te banke posnemamo, da je tekom leta 1923 nagrabila kot čisti dobiček znesek 9.560.490,77 Din. Svojim delničarjem je izplačala ta dobiček v obliki 12% dividend.

Tovarna portland cementa delniške družbe „Split“ v Splitu je pri družbeni glavnici 20.000.000 Din in rezervnem fondu 20.317.955,20 Din vrgla družbi za leto 1923 čistega 3.568.368,48 Din.

Bosanska Solvay tvornica d. d. Lukovac ima delniške glavnice 20.000.000 Din in rezerve 4.231.881,13 Din, njen čisti dobiček za leto 1923 znaša 8.194.339,31 Din.

Gregersenovo lesnoindustrijsko podjetje d. d. v Zavidoviču (Bosna) ima delniške glavnice 7.500.000 Din in 251.788,19 Din rezerv. Dobitek za leto 1923 znaša 1.196.064,72 Din.

Češka industrijalna in gospodarska banka v Pragi, ki ima tudi v Ljubljani svojo podružnico, izkazuje za leto 1923 kot čisti dobiček 28.091.920 Kč.

Lesnoindustrijska delniška družba „Slaveks“ v Zagrebu izplačuje svojim družabnikom za leto 1923 dividende v višini 24%.

Lesnoindustrijska delniška družba „Ugar“ v Turbi je tekom leta 1923 „zaslužila“ kot dobiček 1.363.494,57 Din.

Prva hrvatska obrtna banka v Zagrebu je v letu 1923 nagrabila čistega dobička 1.938.086,54 Din.

In tako je še nešteto bank in podjetij, ki izkazujejo več ali manj čistega prebitka. Takih pa, ki ne izkazujejo nobenih prebitkov ali zgubo je silno malo. Pri tem pa še ne smemo pozabiti na dejstvo, da banke kakor tudi podjetja nikoli ne izkazujejo ves dobiček, in če je le mogoče sploh nobenega, ali pa najraje celo še zgubo in to radi davčnega fiskusa.

Brezposelnost in z njo zvezano pomanjkanje kakor videti za delničarje bank ter podjetij ne velja.

Socialna politika.

Organi mednarodne organizacije dela. Naloga mednarodne organizacije dela obstoji v tem, da ustvari povsod enako ali vsaj približno enako mednarodno delavsko pravico. Tako pravo mora biti sestavljeno na ta način, da je čim bolj prilagojeno razmeram in potrebam držav, ki so zastopane v mednarodnem uradu dela, ker se drugače stvar ne bi dala praktično izvesti. Jasno je, da je treba temeljito poznati razmere v raznih državah, predno se pripravljajo zakonski predlogi, ki naj bi imeli mednarodno veljavo. Da se pride do cilja, morajo sodelovati zastopniki mnogih narodov in medsebojno izmenjati svoje znanje in svoje izkušnje. To nalogo imajo letno vsaj enkrat se vršeca zasedanja mednarodne organizacije dela, ki tvori tako rekoč meddržavni parlament dela, kakor tudi Mednarodni urad vodi priprave za razgovore na konvenciji v Ženevi, ki obstoja kot stalna institucija in je del Društva narodov. Ta urad vodi priprave za razgovore v konferencah, katerih zasedanja so naravno omejena na kratko časovno dobo.

K mednarodnim konferencam za zaščito delavcev pošilja vsaka država, ki je član organizacije, štiri zastopnike, in sicer ne več kot po dva za vsako vprašanje enega delojemalskega. Zadnja dva se določita v sporazumu med vlado in najvažnejšimi organizacijami podjetnikov in delavcev. K temu pridejo še tehnični svetovalci teh zastopnikov, in sicer ne večkrat po dva za vsako vprašanje dnevnega reda. Ne obstoja pa obveznost za države, ki so člani, da se udeležujejo konferenc. Tudi niso prisiljene poslati štirih zastopnikov. In v resnici je bilo več držav na konferencah zastopanih po vladnih delegatih. Vsaka država ima na konferenci enako glasovalno pravico, ako pošlje polno število zastopnikov; vendar niso delegati ene države prisiljeni, da vsi enako glasujejo, temveč si njih glasovi lahko nasprotujejo.

Sklepi o odredbah za zaščito delavcev, ki se predlaga državam, se morajo sprejeti z dvetretjinsko večino. Ti sklepi imajo prvič obliko načrtov za mednarodne sporazume, ki se uveljavljajo potom ratifikacij, ali pa so to predlogi za državno zakonodajo, ki se naj ujemajo, če že ne v posameznih, pa vsaj v principu. Zakonodajne oblasti držav — članic pa niso obvezane sprejeti predlogov, ki so bili sklenjeni na konferencah, pač pa mora vsaka vlada take predloge v dobi 18 mesecev po sklepu konference predložiti parlamentu. Če kaka vlada tega ne stori, se ji lahko pripeti, da se povzamejo proti njej sankcije gospodarske vrste.

Države se morajo držati mednarodnih sporazumov, ki so bili ratificirani, kakor tudi predlogov za državno zakonodajo, ki so bili sprejeti. Ako kaka država mednarodni dogovor, ki ga je ratificirala, sploh ne ali le nepopolno izvršuje, se lahko vsaka druga država, ki je pri tem zainteresirana, pritoži zoper njo pri Mednarodnem uradu dela. Isto pravico ima upravni svet urada dela, kakor tudi vsako stanovsko društvo podjetnikov ali delavcev.

Stalna uprava institucije mednarodne organizacije dela je Mednarodni urad dela v Ženevi, katerega naloge so: zbiranje in razdajanje materiala, ki se nanaša na mednarodno urejevanje de-

lavskih razmer; priprave za razprave na mednarodnih konferencah za zaščito delavcev; sprejemanje poročil včlanjenih držav o ukrepih glede uveljavljanja mednarodnih dogovorov, ki se tičejo delavskega prava, kakor tudi pritožb o zanemarjanju takih dogovorov; izdajanje časopisa o gospodarskih in političnih vprašanjih kakor tudi drugih razprav. Razen tega je konferenca za zaščito delavcev dala temu uradu še druge naloge.

Upravni svet Mednarodnega urada dela sestoji iz 24 članov, od teh je 12 zastopnikov vlad in po šest zastopnikov delavcev in podjetnikov. Upravni svet določa splošne smernice za delo urada, imenuje ravnatelja in njegovega namestnika. Ravnatelj je odgovoren za delo urada. Obenem je glavni tajnik mednarodnih konferenc dela.

Organizatorično je deljen urad v ravnateljstvo in tri oddelke, in sicer: diplomatski oddelek, raziskovalni oddelek in oddelek za poročila in zunanje zveze; tem so dodane razne administrativne pisarne. Diplomatski oddelek pripravlja konference za zaščito delavcev in je radi tega v stalni zvezi z vladami včlanjenih držav.

Raziskovalni oddelek se peča predvsem z znanstvenim delom, ki utemeljuje potrebo mednarodne zaščite delavcev, razen tega se bavi s statistiko delavcev, s študijem zaščite zdravja in varnostnih priprav, kakor tudi drugih posameznih problemov (delovni čas, brezposelnost itd.). Pod vodstvom tega oddelka se izdaja znanstven mesečnik, ki vsebuje daljše članke, kakor tudi krajša poročila iz vseh panog mednarodne organizacije dela. Razen tega izdaja študije in poročila, letopis mednarodnega urada dela in med drugim tudi obširno naslovno knjigo organizacij delavcev in podjetnikov in sindikatov v vseh državah.

Oddelek za poročila in zunanje zveze zbira in razširja poročila najrazličnejše vrste, ki spadajo v področje mednarodne organizacije dela. V pisni zvezi je z interesi v vseh deželah in zasleduje pojave v združenjih in sindikatih. Velik del zbranih poročil se objavlja v tedniku, ki izhaja v francoskem jeziku pod naslovom „Informations sociales“ in v angleškem „Industrial and Labour Information“.

Da se javnost obvešča o važnih problemih, izvršuje Mednarodni urad dela posebna raziskovanja in objavlja njih rezultate, tako n. pr. o industrijski produkciji in njenih odnosih k delovnim pogojem in življenjskim cenam, nadalje o proučevanju delavskih razmer v sovjetski Rusiji, o koalicijskem pravu na Madžarskem, o metodah plačevanja itd. Razen tega daje urad poročila o sindikatih in združenjih posameznim vladam, kakor tudi raznim korporacijam, ki se tozadevno nanj obračajo. Urad skuša dati na vsa taka vprašanja kolikor mogoče natančen in izčrpen odgovor, da s tem služi čim najširšim krogom.

Navzlic vsej navidezni lepoti in koristnosti te mednarodne institucije se ne smemo oddajati iluzijam, kajti vsa ta naprava je glede njeni vrednosti za delavstvo silno problematičnega značaja. Na raznih mednarodnih konferencah dela brilira tudi Jugoslavija, kako pa zgledata njene socialno-politične naprave v resnici, vemo najbolje mi jugoslovanski delavci sami.

Razno.

Poljski dolgovi. Notranji in zunanji dolgovi Poljske znašajo skupno ena in pol milijarde zlatih frankov. Poljska dolguje Ameriki 186.529.433 dolarjev, Franciji 779.858.404 franc. frankov, Angliji 4.530.818 funtov šterlingov, Italiji 75 milijonov lir, Holandski 12.737.520 hol. goldinarjev, Norveški 16.526.857 norv. kron, Danski 1.973.080 danskih kron, Švedski 1.973.000 švedskih kron in Švici 73.600 švicarskih frankov.

Iznajditelj moderne žepne ure. Razlika med staro in moderno žepno uro je ta, da so morali navijati stare žepne ure s ključem, med tem ko tega sedaj ni. Ura brez ključa je takozvana remontoarka, izraz, ki so ga danes že skoro pozabili, ker takih ur sploh ni več. Iznajditelj te moderne ure je Anglež Lawrence Barmett Phillips, ki se je rodil leta 1842 in ki je v starosti 18 let sestavil prvo tako uro. Kakor javljajo sedaj angleški listi, je Phillips pred kratkim umrl.

„Prügelpatent“ odpravljen v Avstriji. V Avstriji so začeli resno reformirati državno upravo vsled pritiska generalnega komisarja, ki zahteva znatne prihranke v državni upravi. Kot prva žrtev reformirane uprave je padla cela vrsta raznih „Hofkanzleidekretov“, med njimi tudi svetovnoznani „Prügelpatent“, ki je ravno te dni slavil svojo sedemdesetletnico. Sedaj ima „Prügelpatent“ samo še Jugoslavija.

Lastnik in izdajatelj „Osrednje društvo lesnih delavcev“ v Ljubljani. Odgovorni urednik Kavčič Tomaž. — Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.